

УДК 351.759.6 (477)

[https://doi.org/10.32689/2617-2224-2024-1\(38\)-6](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2024-1(38)-6)

Могиль Владислав Олександрович,

аспірант кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, e-mail: kafedrapa@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-8012-3737>

Mogyl Vladislav Oleksandrovysh,

Post-Graduate Student of the Department of Public Administration, Interregional Academy of Personnel Management, 03039, Kyiv, 2, Frometivska Str., e-mail: kafedrapa@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-8012-3737>

Дангадзе Северіон Джумберович,

аспірант кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом, Київ, вул. Фрометівська, 2, e-mail: kafedrapa@ukr.net, <https://orcid.org/0009-0005-6726-139X>

Dangadze Severion Dzumberovych,

PhD student, Department of Public Administration, Interregional Academy of Personnel Management, Kyiv, Frometivska Str., 2, e-mail: kafedrapa@ukr.net, <https://orcid.org/0009-0005-6726-139X>

ОРГАНІЗАЦІЙНА СКЛАДОВА МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ ОБСТАВИН В УКРАЇНІ

Анотація. **Мета роботи** – запропонувати новий погляд на організаційну складову механізмів публічного управління в умовах кризового контексту. **Методологія** – контент-аналіз нормативних актів, структурно-функціональний аналіз елементів системи державного управління в умовах воєнного стану. **Наукова новизна:** визначено, що здійснення ефективного захисту населення та територій в умовах надзвичайних обставин, подолання їх негативних наслідків вимагає злагодженого функціо-

нування всіх складових механізму публічного управління, чіткого розмежування компетенції органів публічної влади різних рівнів як державного, так і регіонального. В статті охарактеризовано та надана оцінка організаційній складовій сучасного механізму публічного управління в умовах надзвичайних обставинах, захист населення та територій від надзвичайних обставин, виявити її недоліки для подальшого формулювання науково обґрунтованих пропозицій щодо їх подолання.

Висновки. Проведений аналіз дослідження з питань функціональної структури публічного управління в умовах надзвичайних обставин демонструє, що однією з найважливіших складових цього процесу є організація управління й скорегована міжвідомча координація реагування, бо їхній вплив зростає сумарно тому масштабу обставин надзвичайного характеру, складності обстановки, збільшеності кількості залучених сил та потреби в матеріальних засобах. Чим більший масштаб має надзвичайна обставина, тим вищі вимоги до організації управління і тим більший кінцевий результат ліквідації наслідків, що може виникнути за умов надзвичайних обставин залежить від ефективності управління. Управління повинно забезпечувати ефективне застосування людських ресурсів аварійно-рятувальних і мобільних формувань, розподіл наявних і залучених матеріальних ресурсів у процесі ліквідації комплексних наслідків надзвичайних обставин соціального, природного, воєнного і техногенного характеру, фактів введення надзвичайного та воєнного стану.

Правова та організаційна складові механізмів публічного управління в умовах надзвичайних обставин проявляється в діяльності внутрішньодержавних органів, що задіяні в процесі врегулювання пригод та явищ соціального, техногенного, природного, воєнного характеру для проведення додаткових заходів політичного, правового, технічного, організаційного та іншого характеру з врегулювання та нормалізації обстановки в найкоротші терміни та з найменшими ресурсними затратами. Основна роль організаційної складової в умовах надзвичайних обставин належить Президентіві України, органам виконавчої влади, правоохоронним органам, а також інституту громадянського суспільства.

Ключові слова: складові механізмів публічного управління, надзвичайні обставини, органи публічної влади, захист населення, національна безпека.

ORGANIZATIONAL COMPONENT OF PUBLIC ADMINISTRATION MECHANISMS UNDER EMERGENCY CIRCUMSTANCES IN UKRAINE

Abstract. The purpose of the work – to offer a new perspective on the organizational component of public management mechanisms in a crisis context. **Methodology** – content analysis of regulatory acts, structural and functional analysis of the elements of the state administration system under martial law. **Scientific novelty:** it is determined that implementation of effective protection of the population and territories under extraordinary circumstances, overcoming their negative consequences requires the coordinated functioning of all components of the public administration mechanism, a clear demarcation of the competence of public authorities at different levels, both state and regional. The article describes and evaluates the organizational component of the modern mechanism of public administration in emergency situations, protection of the population and territories from emergency situations, and identifies its shortcomings for the further formulation of scientifically based proposals to overcome them.

Conclusions. The analysis of the research on the functional structure of public administration under emergency conditions demonstrates that one of the most important components of this process is the organization of management and the adjusted interdepartmental coordination of response, because their influence increases in proportion to the scale of the circumstances of an extraordinary nature, the complexity of the situation, the increase in the number of involved forces and material needs. The greater the scale of an emergency, the higher the requirements for the organization of management and the greater the final result of eliminating the consequences that may arise under emergency conditions depends on the effectiveness of management. Management must ensure the effective use of human resources of emergency rescue and mobile formations, the distribution of available and involved material resources in the process of eliminating the complex consequences of extraordinary circumstances of a social, natural, military and man-made nature, the facts of the introduction of a state of emergency and martial law.

The legal and organizational components of public administration mechanisms under extraordinary circumstances are manifested in the activities of internal state bodies involved in the process of settlement of social, man-made, natural, and military incidents and phenomena for the implementation of additional measures of a political, legal, technical, organizational, and other nature for the settlement and normalization of the situation in the shortest possible time and with the least resource costs. The main role

of the organizational component in the conditions of extraordinary circumstances belongs to the President of Ukraine, executive authorities, law enforcement agencies, as well as the civil society institute.

Key words: components of public administration mechanisms, emergency circumstances, public authorities, population protection, national security.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Необхідність добре злагодженого, чіткого в усіх сферах та галузях діяльності апарату публічного управління визнавалася на всіх етапах розвитку держави. Не применшується його значення й у сучасних умовах, особливо у питаннях формування та реалізації політики в умовах надзвичайних обставин. Система публічного управління під час дій в особливих умовах надзвичайних обставинах – це комплекс органів публічного управління, призначених для ефективного управління в особливих умовах, який формують: оперативні штаби Національної поліції, штатні штаби військових частин Національної гвардії України, а також штаби інших органів (підрозділів), що залучаються до дій в особливих умовах. Об'єктивна необхідність створення зазначеної системи зумовлена складністю виконання завдань за швидкої зміни оперативної обстановки, концентрації сил і засобів, що належать різним галузевим службам. Постає необхідність координації їхніх дій, а також реалізації в стислі строки значного обсягу управлінських функцій. У цій обстановці слід забезпечити максимальну централізацію управління, швидкість підготовки, прийняття та виконання рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Наукові доробки дослідників, які розглядають питання складових механізмів публічного управління в умовах надзвичайних обставин: І.А. Ісаєнко (Ісаєнко, 2012, с. 117), Т.М. Радчук (Радчук, 2020, с. 126), Г.О.Панченко, А.І. Неділько (Неділько, 2018), О.А. Мельниченко (Мельниченко, 2020, с. 170-171), С. Пушкаренко (Пушкаренко, 2020) та А. Фальковський.

Втім, як зазначає Л.Й.Шостак, наразі в основному увага приділяється дослідженню ризиків, інформаційного забезпечення механізму прийняття рішення та керування роботою в особливих умовах (Шостак, 2014, с.88).

Відмітимо, що О.Г.Барило та С.П.Потеряйко розглядають основний зміст взаємодії, тобто узгодженість дій усіх підрозділів, яка в першу чергу досягається для інтересів тих структурних підрозділів, які діють на головному напрямку і виконують найбільш важливі завдання (Барило, Потеряйко, 2018, с. 307).

Лишаються майже не дослідженими питання управління та координації комплексних захо-

дів з ліквідації наслідків, що мають природне і техногенне походження, питання міжвідомчого співдіяння в цьому процесі тощо

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. За умов надзвичайних обставин органи публічної влади покликані діяти в умовах негайного реагування та дій, які здійснюють попередження та ліквідацію надзвичайних обставин, що є основою запровадження надзвичайного стану. Компетенція органів публічної влади щодо запровадження надзвичайних обставин має бути детально визначена у законодавстві. Дослідження організаційної складової механізмів публічного управління в умовах надзвичайних обставин на сьогодні є одним із проблемних питань, яке мало хто розглядає у зв'язку із врахуванням тільки теоретичних аспектів надзвичайних обставин, де не враховано деякі організаційно-безпекові заходи.

Виклад основного матеріалу дослідження.

В умовах збереження загроз виникнення надзвичайних обставин природного та техногенного характеру, соціального та воєнного походження, в тому числі внаслідок зміни клімату, лісових пожеж, повеней, інженерно-технічної та транспортної інфраструктури, занесення та розповсюдження небезпечних інфекційних захворювань, особливого значення набувають проблеми, пов'язані зі збільшенням дискреційних повноважень органів публічної влади в рамках особливих правових режимів, які запроваджуються з метою підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів та спеціальних служб з протидії злочинності.

У рамках надзвичайного законодавства в основу формування таких цілей лягло уявлення про безпеку (національну безпеку), у якій законодавець виділив чотири ключові складові – безпеку особистості, громадську безпеку, безпеку держави та екологічну безпеку, а також можливі й інші види безпеки, що передбачені законодавством. До системи забезпечення національної безпеки входять сили та засоби органів публічної влади, що застосовуються в особливих умовах відповідно до завдань, покладених на них правовими актами надзвичайного законодавства.

Встановлений у надзвичайному законодавстві суворий пріоритет закону над усіма підзаконними актами означає самостійність дій органів публіч-

ної влади з реалізації Конституції та законів України у встановлених межах та в межах яких здійснюються суб'єктивні права та обов'язки, а також у межах наданої компетенції щодо видання підзаконних нормативно-правових актів.

Слід зазначити, що успішне виконання завдань в умовах надзвичайних обставин пов'язано з належною організацією механізму взаємовпливу зі структурними підрозділами інших регіональних (територіальних) органів виконавчої влади, найважливішими елементами якого є правові норми, що регулюють (визначають) обсяг та зміст компетенції, її адекватність при розподілі виконання завдань та функцій.

Основною метою діяльності органів публічної влади в умовах надзвичайних обставин є відкритість структури організації публічних органів, що покликані забезпечити захист особи, суспільства та самої держави, а також компетенції органів публічної влади та управління, їх повноважень за надзвичайних обставин.

На сьогодні органи публічного управління покликані забезпечувати безпеку населення в умовах надзвичайних обставин та включає досить великий комплекс задіяних у цій сфері міністерств, інститутів та організацій, що діють задля забезпечення необхідного рівня безпеки. Така система включає політичну, економічну, наукову, технічну, правову, соціальну та інші сфери.

Так, до загальних суб'єктів, що забезпечують реалізацію обставин надзвичайного характеру, належать ті суб'єкти, які визначають стратегію публічного управління й засади внутрішньої політики держави та, відповідно, мають певні скоординовані повноваження, що здійснюються як конституційних, так й законодавчо затверджених завдань стратегічного характеру у означеній сфері, а також втілюють публічну політику для гарантування внутрішньої безпеки.

До спеціальних суб'єктів, що забезпечують реалізацію обставин надзвичайного характеру, слід віднести воєнізовані правоохоронні органи – Службу безпеки України, Державну прикордонну службу України, а також Міністерство внутрішніх справ України й інші органи.

Здійснено аналіз компетенції загальних суб'єктів, що забезпечують реалізацію обставин надзвичайного характеру. Так, звернення до чинного законодавства дозволяє визначити напрями їх діяльності, що розміщено на рисунку 1.

Керівництво органами управління, що відповідальні за реалізацію заходів в умовах надзвичайних обставин, здійснює Президент України. Він визначає стратегію реалізації заходів в умовах надзвичайних обставин, а також контролює та здійснює координацію діяльності публічних

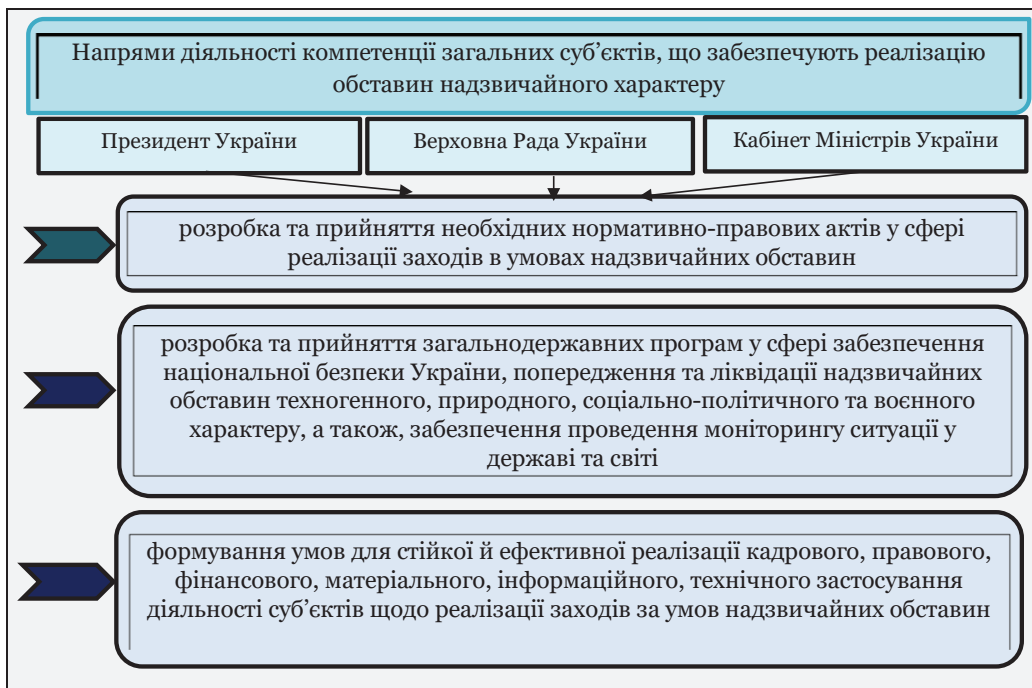

Рис. 1. Напрями діяльності компетенції загальних суб'єктів, що забезпечують реалізацію обставин надзвичайного характеру

Розроблено автором

органів, що є відповідальними за провадження заходів в умовах надзвичайних обставин, приймає оперативні рішення тощо. На час дії воєнного стану ніяким чином не можуть бути припинені повноваження – Президента України, законодавчого органу, Кабінету Міністрів України, а також тих органів, підрозділи яких проводять контррозвідувальну діяльність (Про правовий режим воєнного стану, 2015).

До повноважень Верховної Ради України за надзвичайних обставин, належить:

- прийняття законів та інших законодавчих актів з питань реалізації заходів в умовах надзвичайних обставин, що визначають діяльність саме тих органів публічної влади, які безпосередньо здійснюють забезпечення як внутрішньої так і зовнішньої безпеки країни у всіх сферах життєдіяльності, забезпечують безпеку особистості та суспільства у цілому;

- визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики. Так, ВРУ проводиться системний аналіз ситуації у державі щодо забезпечення безпеки людини, суспільства і держави, за результатами якого органам влади даються відповідні рекомендації, опрацьовуються рекомендації щодо політичного і правового забезпечення реалізації внутрішньої політики держави у сфері забезпечення внутрішньої безпеки; розглядаються проекти національних та загальнодержавних програм з питань внутрішньої безпеки, даються пропозиції щодо внесення змін у чинне законодавство тощо (Пономаренко, 2007, с. 80);

- затвердження загальнодержавних програм, що спрямовані на розвиток економічного, наукового, соціального, технічного характеру розвитку;

- оголошення, відповідно до подання Президента України, стану війни, укладення миру, затвердження рішення Президента України у випадку війни щодо використання Збройних сил України, інших спеціальних військових утворень в випадку військової агресії проти держави;

- схвалення (затвердження) структури, функцій та чисельності спеціальних військових формувань, що створені відповідно до законодавчих актів України, Міністерства внутрішніх справ України;

- схвалення на протязі дводенного терміну із початку звернення Президента України указів – введення надзвичайного чи/або воєнного стану в країні чи на окремих місцевостях (територіях), про мобілізацію та оголошення окремих територій зонами екологічної надзвичайної ситуації (Конституція України).

Законодавчий орган України згідно зі Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану» у випадку введення надзвичайного стану в країні або ж на окремих територіях забезпечує прийняття рішення про продовження сесії чи роботи пленарних засідань протягом всього періоду дії обставин надзвичайного характеру.

У разі видання у міжсесійний період Указу Президента України щодо введення надзвичайного стану, що має дію на всій території держави або на окремій території (місцевості), парламент збирається протягом дводенного терміну без скликання, працює в сесійному режимі.

Дослідження організаційної складової механізмів публічного управління в умовах надзвичайних обставин показало, що одним із проблемних питань залишається структура управління міністерств, яка здійснює виконавчо-розпорядчі функції безпосередньо, практично виконуючи вимоги вищих органів публічної влади. Ця діяльність націлена на виконання законів та інших нормативних актів, які регламентують питання життя населення і, як показало наше дослідження, так само потребують вдосконалення.

Таким чином, сьогодні система органів публічної влади в умовах виникнення надзвичайних обставин існує на деталізованій правовій базі з урахуванням принципу поділу влади, цілей, рівня та обсягу розв'язуваних завдань. Організаційна основа органів публічної влади в умовах надзвичайних обставин будується на організаційному та процесному рівнях з урахуванням вимог законів та виходячи з надзвичайних обставин, що складаються. Однак, як в організаційній, так і в правовій площині ця діяльність нині потребує вдосконалення та розвитку.

Ефективність системи публічного управління досягається через велику готовність її складових частин, сталого функціонування й можливостей забезпечувати не лише централізоване, але й безпосереднє управління інструментами й силами, що залучені в умовах надзвичайних обставин. З метою своєчасного і ефективного реагування органами публічного управління організовується взаємодія між підпорядкованими їм силами (Гур'єв, 2008, с.58).

В організації взаємодії беруть участь спеціально визначені оперативні групи, представники відповідних центральних, місцевих органів влади, органів місцевого самоврядування. Під час дії надзвичайного стану органи публічної

влади у спільній взаємодії з військовим командуванням здійснюють заходи, передбачені Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану» та реалізують контрольні функції за дотриманням громадського порядку, конституційні права й свобод громадян, їхню безпеку, а також захист інтересів країни на певних територіях.

Координаційна функція діяльності органів влади, органів місцевого самоврядування, а також військового керівництва, підприємств, установ і організацій за обставин надзвичайного характеру в частині, що не належить до компетенції Ради національної безпеки і оборони України, покладається саме на Кабінет Міністрів України. У цьому аспекті слід підкреслити, що безперервна професійна підготовка публічних службовців сприяє правильному прийнятті рішень і тактичних дій, що гарантує успіх у виконанні покладених на них службових обов'язків (завдань) у надзвичайних обставинах.

Висновок. Аналізуючи сучасне українське надзвичайне законодавство, ми дійшли висновку, що в системі органів, що здійснюють управління в умовах надзвичайних обставин, органи місцевих державних адміністрацій відіграють важливу роль у реалізації політики в цій галузі. Тобто регулювання в умовах надзвичайних обставин здійснюється відповідними органами виконавчої влади та їх підрозділами, і спрямоване на забезпечення належного функціонування відповідної системи.

Таким чином, для реалізації поставлених завдань у сфері захисту населення та територій в умовах надзвичайних обставин Конституція України та національні закони України наділяють Президента України та вищий орган виконавчої влади конкретними повноваженнями. Однак, як показало дослідження, деякі особливості сучасних загроз і небезпек, потребують деталізації в системі органів публічної влади і, перш за все, безпосередньо беруть участь у ліквідації наслідків надзвичайних обставин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ: —

1. Барило О. Г., Потеряйко С. П. Визначення раціонального методу організації взаємодії у надзвичайних ситуаціях. Вісник НУЦЗУ. Серія: Державне управління. Вип. 1(6). 2017. С.305–313.
2. Гур'єв С. О., Терент'єва А. В., Волянський П. Б. Кризовий менеджмент та принципи управління ризиками в процесі ліквідації надзвичайних ситуацій : монографія. К.: [б. в.], 2008. 148 с.
3. Ісаєнко І. А. Європейські підходи до функціонування механізмів публічного управління. Інвестиції: практика та досвід. № 5. 2012. С.114–117.
4. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України, 1996. № 30. Ст.141.
5. Мельниченко О. А. Механізми публічного управління реагуванням на надзвичайні ситуації: сутність та види. Науковий вісник: Державне управління. №3(3(5)). 2020. С.165–176.
6. Неділько А. І. Теоретичні підходи до визначення поняття «механізм публічного управління». Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. №2. 2018. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2018_2/8.pdf
7. Пономаренко Г. О. Управління у сфері забезпечення внутрішньої безпеки держави: адміністративно-правові засади : Моногр. Х.: Видавець Вапнарчук Н. М. 2007. 448 с.
8. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
9. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України 16 березня 2000 року № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>
10. Публічне управління : термінол. слов. /уклад. : В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.
11. Пушкаренко С., Фальковський А. Інституціональна складова частина механізму захисту прав людини. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління, 2020, (2(62), С. 136–141.
12. Радчук Т. М. Класифікація механізмів публічного управління інноваційним розвитком економіки. Актуальні питання у сфері державного управління. Випуск 19. 2020. С.124-127. № 15. С. 85–89. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.15.85
13. Шостак Л. Й. Механізми забезпечення взаємодії суб'єктів державної системи ліквідації медико-санітарних наслідків надзвичайних ситуацій : дис. ... к-та наук з держ.упр. : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» / Людмила Йосипівна Шостак ; Одеський регіон.ін-т держ. упр. Національна академія державного управління при Президенті України. Одеса, 2014. 226 с.
14. Radchenko O., Kovach V., Radchenko O., Kriukov O., Sydoruk L., Sharov P., Semenets-Orlova I. Principles of natural capital preservation in the context of strategy of state environmental safety. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 280). EDP Sciences. 2021.
15. Semenets-Orlova I. A. Stratehichne upravlinnia yak systemnyi zasib upravlinnia osvithnomy zminamy. Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia, (3), 2015. 52–60.
16. Semenets-Orlova I. A., Kyselova Y. Y. Multi-dimensional management contemporary: generation of social meanings for a new collective identities. *Публічне урядування*, (4), 2018. 264–273.
17. Semenets-Orlova I., Kushnir V., Rodchenko L.,

- Chernenko I., Druz O., Rudenko M. Organizational Development and Educational Changes Management in Public Sector (Case Of Public Administration During War Time). *International Journal of Professional Business Review*, 2023, 8(4), e01699-e01699.
18. Semenets-Orlova I., Shevchuk R., Plish B., Moshnin A., Chmyr Y., Poliuliakh R. Human-centered approach in new development tendencies of value-oriented public administration: Potential of education. 2022.
9. Pro pravovyi rezhym nadzvychainoho stanu [On the legal regime of martial law]: Zakon Ukrainy 16 berезnia 2000 roku № 1550-III. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>
10. Publichne upravlinnia [Public management]: terminol. slov. uklad.: V. S. Kuibida, M. M. Bilynska, O. M. Petroie ta in.; za zah. red. V. S. Kuibidy, M. M. Bilynskoj, O. M. Petroie. Kyiv: NADU, 2018. 224 s.
11. Pushkarenko, S. & Falkovskyi, A. (2020). Instytut-sionalna skladova chastyna mekhanizmu zakhystu prav liudyny [Institutional component of the human rights protection mechanism]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Politychni nauky ta publichne upravlinnia*, (2(62), S. 136–141.

REFERENCES:

- Barylo, O. H. & Poteriaiko, S. P. (2017). Vyznachen- nia ratsionalnogo metodu orhanizatsii vzaiemodii u nadzvychainykh sytuatsiiakh [Definition of a ratio- nial method of organizing interaction in emergency situations]. *Visnyk NUTsZU. Serii: Derzhavne upravlinnia*. Vyp. 1(6). S.305–313.
- Huriev, S. O., Terentieva, A. V. & Volianskyi, P. B. (2008). Kryzovyi menedzhment ta pryntsyipy uprav- linnia ryzykamy v protsesi likvidatsii nadzvychainykh sytuatsii: monohrafiia [Crisis management and prin- ciples of risk management in the process of liquida- tion of emergency situations: monograph]. K.: [b. v.], 148 s.
- Isaienko, I. A. (2012). Yevropeiski pidkhody do funktsionuvannia mekhanizmiv publichnoho uprav- linnia. Investytsii: praktyka ta dosvid [European approaches to the functioning of mechanisms of pub- lic administration]. № 5. S.114–117.
- Konstytutsiia Ukrainy: pryiniata na piatii sesii Verk- hovnoi Rady Ukrainy 28 chervnia 1996 r. [Consti- tution of Ukraine] Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 1996. № 30. St.141.
- Melnychenko, O. A. (2020). Mekhanizmy publi- chnoho upravlinnia reahuvanniam na nadzvychaini sytuatsii: sutnist ta vydy [Mechanisms of public man- agement of response to emergency situations: essence and types]. *Naukovi visnyk: Derzhavne upravlinnia*. №3(3(5). S.165–176.
- Nedilko, A. I. (2018). Teoretychni pidkhody do vyznachennia poniattia «mekhanizm publichnoho upravlinnia» [Theoretical approaches to the defini- tion of the concept of «mechanism of public manage- ment»]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia i mistsevoho samovriaduvannia*. №2. Retrieved from: http://el-zbirn-du.at.ua/2018_2/8.pdf.
- Ponomarenko, H. O. (2007). Upravlinnia u sferi zabezpechennia vnutrishnoi bezpeky derzhavy: administratyvno-pravovi zasady [Management in the sphere of ensuring the internal security of the state]: Monohr. Kh.: Vydavets Vapnarchuk N. M. 448 s.
- Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu [On the legal regime of martial law]: Zakon Ukrainy vid 12 travnia 2015 roku № 389-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
- Radchuk, T. M. (2020). Klasyfikatsiia mekhanizmiv publichnoho upravlinnia innovatsiinym rozvytkom ekonomiky [Classification of mechanisms of public management of innovative economic development]. *Aktualni pytannia u sferi derzhavnoho upravlin- nia*. Vypusk 19. S.124–127. № 15. S. 85–89. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.15.85.
- Shostak, L. Y. (2014). Mekhanizmy zabezpechennia vzaiemodii subiektiv derzhavnoi systemy likvidat- sii medyko-sanitarnykh naslidkiv nadzvychainykh sytuatsii [Mechanisms for ensuring the interaction of subjects of the state system of liquidation of medical and sanitary consequences of emergency situations]: dys. ... k-ta nauk z derzh.upr. : spets. 25.00.02 «Mekh- anizmy derzhavnoho upravlinnia» / Liudmyla Yosypivna Shostak; Odeskyi rehion.in-t derzh. upr. Natsionalna akademiia derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. Odesa, 226 s.
- Radchenko, O., Kovach, V., Radchenko, O., Kriukov, O., Sydorchuk, L., Sharov, P., & Semenets-Orlova, I. (2021). Principles of natural capital preservation in the context of strategy of state environmental safety. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 280). EDP Sciences.
- Semenets-Orlova, I. A. (2015). Stratehichne upravlinnia yak systemnyi zasib upravlinnia osvitnimy zminamy. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, (3), 52-60.
- Semenets-Orlova, I., Shevchuk, R., Plish, B., Moshnin, A., Chmyr, Y., & Poliuliakh, R. (2022). Human-centered approach in new development tendencies of value-oriented public administration: Potential of education.
- Semenets-Orlova, I. A., & Kyselova, Y. Y. (2018). Multidimensional management contemporary: generation of social meanings for a new collective identities. *Публічне урядування*, (4), 264-273.
- Semenets-Orlova, I., Kushnir, V., Rodchenko, L., Chernenko, I., Druz, O., & Rudenko, M. (2023). Organizational Development and Educational Changes Management in Public Sector (Case Of Public Administration During War Time). *International Journal of Professional Business Review*, 8(4), e01699-e01699.